

ZWIĄZEK WOJEWÓDZTW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

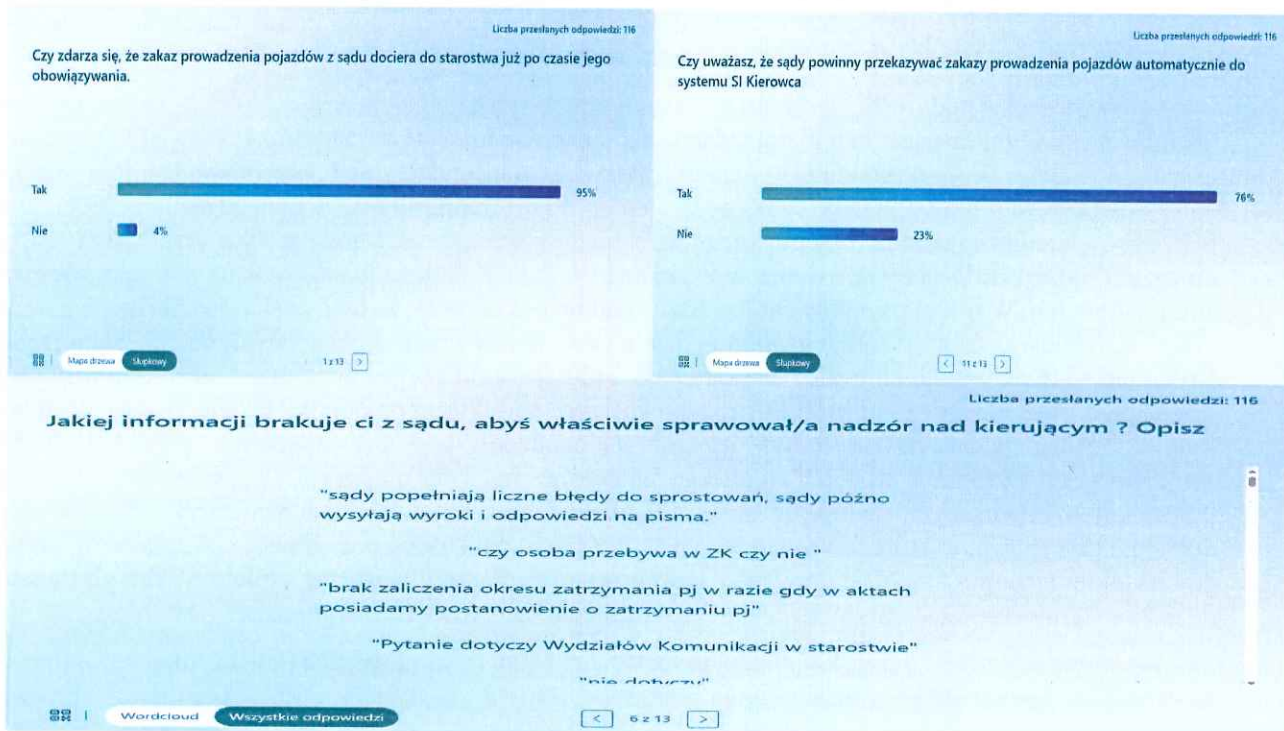
STANOWISKO

Zarządu Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej
z dnia 17 marca 2025 roku

w sprawie rozwiązań poprawiających funkcjonowanie obiegu dokumentów związanych z PKK (profil kandydata na kierowcę), PKZ (profil kierowcy zawodowego) oraz zakazami prowadzenia pojazdów

Zarząd Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej przedstawia wnioski z przeprowadzonej ankiety dla przedstawicieli starostw i miast na prawach powiatu, którzy zajmują się procesem wydawania uprawnień do kierowania pojazdami. Ankieta dotyczyła zbadania zjawisk występujących w obiegu dokumentów związanych z PKK (profil kandydata na kierowcę), PKZ (profil kierowcy zawodowego) i zakazami prowadzenia pojazdów.

Zdaniem Zarządu Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej trzy pytania mogą znaleźć się w kręgu zainteresowania Ministra Sprawiedliwości i Ministra Infrastruktury, ponieważ dotyczą bezpośrednio spraw przez nich nadzorowanych. W ankiecie wzięło udział 116 osób (około 30% ze wszystkich instytucji wydających uprawnienia do kierowania pojazdami). Poniżej przedstawiam przykład trzech pytań zawartych w ankiecie.

Informacje, których wg ankiety brakuje w orzeczeniach sądowych dotyczą:

- 1) dat początkowych, od których należy liczyć okres wykonywania środka karnego w postaci zakazu (art. 184 kkw);
- 2) aktualnego adresu zamieszkania oraz korespondencyjnego;
- 3) informacji o wykonywaniu odbywania kary w zakładzie karnym (mogą być wydane różne wyroki, o którym Urząd nie wie);
- 4) wszystkich kategorii jakie powinny być objęte zakazem (czasem zakaz zawiera tylko kat. B, a nie jest wiadome, czy dotyczy też kategorii wynikających z posiadania tej kategorii, np. B1, A1, AM, inny przykład to zatrzymanie prawa jazdy kategorii C+E i czy zakaz dotyczy kategorii C, C1, C1+E);
- 5) właściwie naliczanego środka karnego (często zdarza się, że osobie nie zostaje zaliczony okres zatrzymania dokumentu, a przedłuża to wykonanie środka karnego);
- 6) informacji o ubezwłasnowolnieniu kierowcy;

- 7) jednolitości w zaliczaniu na poczet zakazu czasu zatrzymania prawa jazdy;
- 8) okresów kary pozbawienia wolności, aby właściwie obliczyć czas obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów;
- 9) numeru PESEL;
- 10) wskazania pełnomocnika;
- 11) pełnych danych osobowych kierowcy z zagranicy.

Poza powyższym brakuje przekazywania orzeczeń postępowań przed Sądem, gdzie osoba odmówiła przyjęcia mandatu za przekroczenie prędkości powyżej 50 km/h na obszarze zabudowanym, a dodatkowo dochodzi długi czas oczekiwania na korespondencję zwrotną.

Opisany brak informacji może świadczyć o potrzebie wprowadzenia zmian prawnych w procedurze przekazywania orzeczeń przez Sądy, co zwiększy skuteczność nadzoru nad kierującymi, którzy mają orzeczony sądowy zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych. Warto dodać, że opóźnienia w przekazywaniu następują na linii Sąd – Starosta (obsługujący CEPiK) oraz Sąd – Policja (obsługująca KSIP). To prowadzi do wniosku, że w przypadku niektórych orzeczeń sądowych (tych które dotarły już po czasie obowiązywania), żaden z wymienionych organów nie może prowadzić czynności (cofnięcia uprawnienia, zatrzymania na drodze i egzekwowania orzeczenia) w stosunku do osoby z zakazem, ponieważ nie posiada wiedzy, że osoba taki zakaz posiada. Dodatkowo, ze względu na braki w orzeczeniach, starostowie mają utrudnione możliwości właściwej identyfikacji osób z orzeczonym zakazem, a także czasem jego obowiązywania.

Brak wiedzy o zakazie prowadzenia pojazdów u starosty doprowadza do sytuacji, gdzie osoba może złożyć egzamin w wojewódzkim ośrodku ruchu drogowego, a tym samym narażać uczestników ruchu na niebezpieczeństwo. Dzieje się tak, ponieważ jedynie starosta może wprowadzić zakaz do systemu, który będzie także widoczny w systemie ośrodka egzaminacyjnego. Każdy egzamin przeprowadzony podczas obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów podlega unieważnieniu przez marszałka województwa, a kosztami jest obciążony ośrodek w którym osoba zdawała egzamin.

Warto także podkreślić, że sprawny system przekazywania informacji o osobach, wobec których sądy wydały wyroki zakazujące jazdy pojazdami ma bezpośredni wpływ na funkcjonowanie wojewódzkich ośrodków ruchu drogowego oraz organów sprawujących nadzór nad przeprowadzaniem egzaminów państwowych na prawo jazdy lub pozwolenie. Rolą marszałków województw w tym systemie jest unieważnienie egzaminu przeprowadzonego niezgodnie z przepisami, w tym gdy osoba przystąpiła do egzaminu w czasie obowiązywania ww. zakazu. W takich przypadkach uruchamiane jest postępowanie administracyjne. W roli marszałków województw istotne jest także to, że owo postępowanie może trwać nawet kilka lat, ponieważ osoba, której egzamin będzie unieważniony może składać odwołanie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego lub złożyć skargę do sądu (kolejno Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, a następnie Naczelnego Sądu Administracyjnego). W konsekwencji, dopóki będzie trwało postępowanie sądowe, osoba nadal będzie mogła jeździć samochodem. Nie bez znaczenia pozostaje także rola Wojewódzkich Ośrodków Ruchu Drogowego jako narażonych na nieprawidłowości wobec braku pełnych informacji o orzeczonych sądowych zakazach prowadzenia pojazdów mechanicznych. W konsekwencji dochodzi do sytuacji, w której do egzaminu zostaje dopuszczona osoba posiadająca ww. zakaz. W przypadku, gdy na takim egzaminie dojdzie do wypadku drogowego z ofiarami, wówczas istnieje ryzyko nieświadomego udziału egzaminatora w dopuszczeniu osoby „na zakazie” do prowadzenia pojazdu.

Aby zobrazować zjawisko poniżej przedstawiam statystyki dotyczące unieważnień egzaminów osób, które między innymi składały egzaminy na zakazie.

Rok	Polska		
	Artykuł 50 ust. 2 pkt 2 (zakazy)	Artykuł 50 ust. 2 (głównie nieważne orzeczenia oraz brak spełnienia wymogu wieku KVV 95)	Inne (unieważnienia wynikające z wyroków, gdzie osoby nie zdawały samodzielnie teorii)
2023	128	18	6
do października 2024	104	33	9
Razem	232	51	15
Na podstawie ustawy o kierujących pojazdami			

Ponadto poza powyższymi tematami podczas trwania komisji zwrócono uwagę na dwa inne problemy dotyczące przepisów jakimi są związane wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego i starostowie.

Pierwszy to brak kompatybilności między zapisami art. 50 ust. 2 ustawy o kierujących pojazdami, a § 5 i § 6 rozporządzenia w sprawie wydawania dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami. Według art. 50 ust. 2 pkt 4 ww. ustawy nie może być egzaminowana osoba nieposiadająca orzeczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem. Jeżeli zostanie jednak poddana egzaminowi, to na mocy art. 72 ust. 1 marszałek województwa, w drodze decyzji administracyjnej unieważnia egzamin państwowy, jeżeli egzaminowi została poddana osoba, o której mowa w art. 50 ust. 2.

Z kolei zgodnie z § 5 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia w sprawie wydawania dokumentów profil kandydata na kierowcę generuje się także w przypadkach, o których mowa w § 9 ust. 1 pkt 7 (osoby ubiegającej się o wymianę wydanego za granicą prawa jazdy nieokreślonego w konwencjach o ruchu drogowym), pkt 8 lit. a, b i e (dyplomaty, który ubiega się o wydanie prawa jazdy po raz pierwszy lub o rozszerzenie uprawnień, albo o wymianę wydanego za granicą prawa jazdy nieokreślonego w konwencjach o ruchu drogowym), pkt 9 (osoby podlegającej sprawdzeniu kwalifikacji) i pkt 12 (osoby posiadającej prawo jazdy z ograniczeniem do kierowania pojazdami z automatyczną skrzynią biegów) w tych przypadkach nie wymaga się przedłożenia dokumentów, o których mowa w ust. 1 pkt 2, tj. orzeczeń lekarskich.

Dodatkowo zgodnie z § 6 ust. 1 ww. rozporządzenia w celu wygenerowania profilu kandydata na kierowcę należy zarejestrować wniosek w systemie teleinformatycznym, odnotowując na wniosku przydzielony numer pozycji w rejestrze, oraz przeprowadzić **weryfikację** złożonych dokumentów w zakresie: poprawności ich wypełnienia, zgodności z dokumentem tożsamości oraz kompletności, **spełnienia przesłanek określonych w ustawie odpowiednio do rozpoczęcia szkolenia albo do przystąpienia do egzaminu państwowego**. Analiza ustawy i rozporządzenia wnosi pewną nieścisłość, gdzie z jednej strony bezwarunkowo, chcąc przystąpić do egzaminu państwowego na prawo jazdy należy posiadać orzeczenie lekarskie, a z drugiej strony rozporządzenie zawiera wyjątki o przypadkach, że orzeczenia nie są wymagane. Analizując powyższe wydaje się konieczne doprowadzenie do zbieżności opisanych przepisów.

Drugi problem, to nietypowe zachowania osób egzaminowanych, gdzie ich sprawność psychiczna i fizyczna budziły wiele wątpliwości i wykraczały poza ramy bezpieczeństwa. Na niektóre z tych sytuacji musiała reagować Policja lub służba zdrowia. Należy zwrócić uwagę na konstrukcję art. 99 ust. 1 pkt 2 ustawy o kierujących pojazdami, który stanowi, że starosta wydaje decyzję administracyjną o skierowaniu **kierowcy** lub osoby posiadającej pozwolenie na kierowanie tramwajem na badanie lekarskie, jeżeli istnieją uzasadnione zastrzeżenia co do ich stanu zdrowia. W takiej formie przepis powoduje ograniczenie możliwości kierowania na badania lekarskie osoby, która jest kandydatem na kierowcę i na egzaminie lub przed nim wystąpiły wątpliwości, co do jej stanu zdrowia.

Działając w trosce o bezpieczeństwo uczestników ruchu drogowego Zarząd Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej wnosi o rozważenie wprowadzenia zmian legislacyjnych w ww. obszarach. Pomoże to kierować kandydata na kierowcę, którego zachowanie podczas przeprowadzania egzaminów państwowych na prawo jazdy świadczy o nieodpowiedniej sprawności fizycznej lub psychicznej, na dodatkowe badania lekarskie lub psychologiczne kandydatów na kierowców. Obecny stan prawny nie daje możliwości organowi wydającemu uprawnienia do kierowania pojazdami (staroście) podjęcia takiej decyzji. W przytoczonym przepisie wystarczy dokonać zmiany wyrażenia „kierowcy” na „kierującego”.

Zarząd Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej wnioskuję o podjęcie działań, które pozwolą usprawnić procedurę przekazywania orzeczeń przez Sądy, w tym ujmowania w orzeczeniach sądowych informacji, wskazanych w ankiecie przez przedstawicieli starostw jako brakujących, które w znacznym stopniu ułatwią funkcjonowanie i wykonywanie ustawowych zadań starostom, wojewódzkim ośrodkom ruchu drogowego i Policji.

Olgierd Geblewicz
Prezes Zarządu
Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej